Број 104. У Новом Саду у суботу 11. маја 1902. Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“, дионичарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Босанско-херцеговачка изасланства у Будимпешти.

Будимпешта, 7. (20.) маја.

Незадовољство народа у Босни и Херцеговини све више расте и даје себи одушке.

У име српско православног народа и свештенства Босне и Херцеговине приспели су опуномоћени заступници и вође *Глигорије М. Јефтановић, Војислав В. Шола, Коста Р. Кујунџић и Лазо Јовановић* у Будимпешту, а од стране муслиманског народа стигло је до данас близу 300, **три стотине** особа а сваки влак их доноси још нове, — пошто су њихове вође или у Цариграду па им је одузета домовина, или су интернирани. — Босанско-херцеговачке власти опет насилно многе задржавају, који су намерили и пошли овамо.

Цел је овим новим депутацијама да приликом заседања садашњих аустро-угарских делегација подигну свога гласа и протестују, што ни после године дана нису испуњене жеље у погледу верско-просветних самоуправа, које су изнели у својим меморандумима прошле године.

А поред тога хоће да протестују и због нечувених насиља и гоњења, која трпе чланови пређашњих депутација.

Као што је раније изнесено на јавност, код многих су од њих одржане преметачине, многи су били у истражним затворима и осуђивани, многи се држе у страху вечитим позивима у суд, многима спречавају да и у својим приватним и трговачким пословима путују по земљи, неки ма који су ван земље неће да уреде пасоше, да се не могу вратити. Шериф еф. Арнаутовића отерали су из свога родног места Мостара, у пустињу, и тога на 5 месеци интернирали.

Осим тога је влада донела ону познату нечувену наредбу о „неовлаштеним исељеницима“, којом може по свом ћефу да лиши отаџбине оне, који се налазе ван ње, што је и учинила са муфтијом Али Фехми еф. Џабићем, са још четири друга, са којима се налази у Цариграду и опет у својим верско просветним стварима, а спрема то да учини и са осталима члановима те цариградске депутације.

Све ово је у јакој мери огорчило народ, те је дошао да тражи лека и бољитка.

Овим путем, у место да задовољава народ у Босни и Херцеговини, земаљска га управа све више вређа, и незадовољство с дана у дан све више расте.

О даљем раду овдашње садашње депутације јављаћемо вам од сада редовно, премда Калај свом силом гони делегације да на врат на нос посвршавају своје послове, како би се што пре из Пеште уклонити могао, јер му је напредно неугодно, што цела Пешта, сви делегати и посланици могу да виде овде толики свет из Босне и Херцеговине, који већ својим доласком показује велико незадовољство које у окупираним покрајинама влада.

Нови Сад, 10. маја.

Из угарске делегације. Угарски делегациони одбор поднео је угарској делегацији свој извештај о прорачуну министарства спољних послова за 1903. годину. Извештај тај потписали су председник, Перцел и известилац Макс Фалк. У извештају томе прво се истиче радост што ће се, по речима министра спољних послова, тројни савез без сумње обновити. Пева се читав славопој тројном савезу. Хвали се Голуховски што је умирио духове, двојни савез (руско-француски) није наперен против тројног савеза, већ да се мир што боље учврсти. Хвали се и петроградски споразум (1897. године) између Аустро-Угарске и Русије, који је учинио, да немири на Балкану нису узели озбиљнији вид и да ни једна држава није у великом а због тог споразума смела те немире потпомоћи. Износи се како су Србија и Бугарска упућене на Русију и Аустро-Угарску; оне знају дух аустро-угарског споразума. И по њему се и при последњим немирима на Балкану морале равнати. А тај дух хоће мира на Балкану. Истиче се како Угарска жели свакој држави да очува њену независност, но нарочито је Угарска увек симпатисала Турској, и за то жали што су у њој тако несрећене прилике и одобрава Голуховском што је пријатељски опоменуо порту, да озбиљно поради на срећењу својих растројених прилика. — Истиче се даље, како је Румунија у последње време врлинама свога мудрог владара и своје владе коракнула напред. Но одмах се изриче нада, како ће се румунски државници постарати, да заслуже ту хвалу, којом их је одликовао Голуховски. — Спомињу се и трговачки уговори, нарочито они између тројног савеза. Износи се нада како при тим уговорима неће економска питања бити од пресудног значаја, те можда и пољуљати тројни савез, већ да ће напротив чврстоћа и тежња за даљим постанком тројног савеза битно умекшати па и уклонити материјалне и економске постојеће противности, те ће се тако склопити трговачки уговори између држава тројног савеза. Спомиње се и поравнање између Аустрије и Угарске, но извештај се не бави много са тим питањем, јер оно не лежи у компетенцији делегација. Изриче се велика хвала Голуховском, што ће се у конзуларној академији мађарски језик завести обавезним у свима разредима. (До сад је мађарски језик био обавезан само у три доња разреда). Исто тако изриче му се велика хвала, што је обећао, **да ће гледати**, да при заступствима у страним државама буде очуван и карактер Угарске т. ј. да и Угарска у томе буде саразмерно праведно заступљена. Одборски извештај угарске делегације не спомиње ни једне речи о Босни и Херцеговини. Завршује се тиме, да се министру спољних послова ода свако признање и хвала. У угарској делегацији започета је расправа о овом одборском извештају. Ми ћемо се на овај извештај осврнути у једном од првих бројева „Заставе“.

ПОДЛИСТАК.

СА СКАДАРСКОГ ЈЕЗЕРА.

Посвећујем мојим драгим родитељима.

Освануло бијаше једно од оних дивних јутара, у којима се огледа величанственост Божијега дара, кад сам се ја, са двојицом својих најмилијих, у лаком чамцу навезао на плаво језеро. Са врхова снежних Проклетија дуваше хладни повјетарац, који узнемириваше плави Скадран, чији вали тако тихо запљускиваху о зелену обалу. Наш се чамац колебаше поврх језерних таласића, које сјајно сунашце својим очаравајућим зрацима позлаћиваше и даваше дивни призор живописнога језера, а на истоку се огледиваше величанствена панорама, која се свакога часа претвараше новим природним украсима . . .

Пролазасмо покрај камените обале, која тако жељно прихваћаше у своме наручју тихе вале, уз чију хармонију пристајаше нежни глас невиних јагњаца, која по цвјетним косама пасаху росну траву, сљедујући корацима своје мајке. Пристајаху и звуци пастирових дипала, који кроз своју свирку лијеваше звуке божанствене оде, као да је управљаше своме Богу, који отвара тако лијепи призор свога рукотворе пред очима благословеног пастира.

Прође ура нашега путовања дуж језерне обале, али какво се то зеленило указа пред нашим очима? Каква слика из српске прошлости? — То је острво Старчево ка којему се наш чамац управља. Цврчут птица и дрекаједне дивокозе дочекаше нас, чим осјетисмо сигуран ослонац под ногом и кад лапац нашега чамца, који се извуче на кршној обали, одјекну долином краснога острва Први поглед је застао на развалинама светога храма, чије зидине вираху кроз густе џбунове бујнога острва, само кубе у зелено обучен, поносно стајаше, као да се нада, да ће се опет обновити они красни типови, које је хришћанска рука прије толико вјекова подигла; као да се нада да ће опет одјекнути звук звона са црквенога торња и потрести свако срце смјернога хришћанина . . . Зелена трава поче шуштати под лаким корацима, који тако жељно и побожно ступаху у унутрашњост старе грађевине. Облик цркве је облик грађевина најстаријих цркава, дијели се на притвор, праву цркву, солеју и олтар. Црква бијаше пуна разне траве, а по мрачном и распуклом своду вијугаше се дебело грање старога бршљана. Кроз црковне шупљине и пукотине просипаше своје зраке сјајно сунце са ведрога неба и оживљаваше цвијеће, које растијаше по зидовима остарелога храма; просипаше своје зраке који потсјећаху на свијеће, које је побожна рука, прије толико доба намјештала на сјајним свијетњацима . . . Кроз поносно кубе вијаше се небеско плаветнило, а на врх њега на једној зеленој гранчици бијаше птичије гнездашце, из којега се чујаху нежни звуци малих птичића, као да понављају оне божанствене пјесме, које су преко праведних уста тихо се преливале и одјекивале зеленим острвом. На десној страни солеје бијаше прострто неколико руковети влажне траве, гдје се јадни рибар сакрива од кишовитих времена и без иједног знака покривача проведе хладну јесењу ноћ. Језерна га бура изведе на острвску обалу и он находи уточишта у светом храму, кроз чије шупљине капају студене капи бурне кише и падају на његове у пола одјевене удове. На оном мјесту гдје су негда сијале свете двери бијаху остали трагови погашене ватре, покрај које је сиромашни рибар топлио дрхтаво тијело — и много других призора и замјена у томе порушеном храму, што ме ожалостило и моја машта лећаше и ствараше на томе мјесту слике из прастарих времена, особито кад сам стао на мјесто царских двери и проговорило оцу и брату: »Јел'те, колико се пута одавдје захорило свечано »Благословено царство . . .«, колико ли је праведних душа одавдје примив свету храну и пиће, колико ли су пута ови сада потамњели зидови окађени божанственим тамјаном, чији се мирисни кâд пираше из кадионице, коју је држала рука, можда, каквога старога свјештеника, а сада се кади димом из ватре, коју пири јадни рибар . . .!«

Некако очаран изишао сам из храма, да промотрим и околину, коју сам прије мимоишао, како бих што прије проучио унутрашњост. На лијевој страни свете порушености стоји једно предграђе и у њему се вијаше хладна плоча, под којом снива вјечити санак чувени муж Божидар Вуковић (главни покретач штампарије у Црној Гори, за вријеме Црнојевића). На гробу тога великана нема никаква знака, нема каменита натписа,

Изборна борба

за српски народни црквени сабор.

Добрица. И ми смо изабрали изборнике. Од 14 изборника има 10 радикала. Пошто се је Стева Јовановић уверио, да је народ листом уз радикале, одступио је, те ће радикални кандидати г. Мита Клицин и поп Сава Цвејић бити једногласно изабрати Живели радикали!

* * *

Избиште. Јавио сам већ, да смо изабрали 12 радикала за изборнике, а то су: Васа Бељин, Ђока Бељин, Дебишко Војтачки, Гига Ђурић, Коста Овчаров, Прока Бранков, Лаза Стефанов, Тома Бељин, Прока Јованчић, Васа Бранков, Жива Живојнов и Јоца Момиров. Сви ће они гласати на радикалне кандидате: Миту Клицина и поп Саву Цвејића.

* * *

Мала Маргита. Данас, 7. маја, обависмо избор изборника. Свих 6 изборника су чврсти и одлучни радикали. Имена изборника су ова: Радонић Никола, Богој Васа, Крачун Жива, Бесуљ Жива, Антоњев Папила и Јаношел Илија.

* * *

Пишу нам из **уљанског** среза: Стева Јовановић „хаузира“ по неким срезовима (уљанском, перлеском и црепајском) тражећи мандат, али сви га одбијају, јер га знају, да је слепа присталица владе и патријарха Георгија. Зна народ, да ће он за љубав владину и Георгијеву гласати да нестане автономије, као што је 1892. године на сабору у Карловцима гласао да се усвоји злогласни јединствени статут, против кога се је дигао цео народ, а год. 1894. и за црквено-политичке реформе. Таквог човека добри Срби неће да бирају за посланика. Миша Михајловић из Јарковца, већ се уморио јурећи из села у село да задобије људе за Стеву, кога је проклео народни збор. Корпе добива свуда. И власти скочише у помоћ Стевину, а нарочито су се заузеле у Алибунару и Иланци али народна је свест сузбила навалу. Није Стеви помогло ни пиће ни паприкаш! — Занимљиво је и ово: Пошто се је Стева Јовановић уверио, да га народ никако неће, умолио је министра, да га препоручи солгабировима и натарошима. Уједно је молио министра, да препоручи и епископу Змејановићу, да поради за њега! Али нашао је затворена врата. Ето докле је дотерао Стева Јовановић. Све му то неће помоћи, јер народ неће да бира непријатеље автономије.

* * *

Фелдварац 5. маја. (»Браниково« подметање.) Осећајући пропаст либералне странке, »Браник« у 57. броју подло напада радикалне бираче наше општине, наваћајући да су претњом и тероризмом застрашивали њихове бираче, те нису гласали.

Ово је подло подметање, јер избор изборника је код нас текао у највећем реду без икакве свађе и претње.

Либералан кортеш, познато дете Влајко, је са врата свога луђана пецао бираче, те их у радњу мамио нудећи их »манастирском« ракијом и цигарама; а где ово није помогло, ту је као повереник бачко-потиске штедионице мало и претио.

Наш бележник је преко кишбирова позивао поједине бираче општинској кући, где је са њима иза затворених врата нешто шушкао. Који је иза тих затворених врата изашао, тај је гласао за либералну листу; али су од позиваних многи прозрели намеру доминову, те нису ишли општинској кући и ти су гласали за радикалну листу. Да, г. домин је повереник новосадског централног кредитног завода.

Карактеристично је, да се одмах сутра дан по избору изборника купиле залоге за неплаћену порезу и то баш у оном делу општине, одакле је највише бирача за радикалну листу гласало.

О избору је председник дао удалити све бираче из дворане, те их је по неколико пуштао унутра да гласају; али г. домина је посадио себи уз колено, одакле је пиљио у очи бирачима.

Дакле нису радикали претили и застрашивали, него баш либерални кортеши; али зато је ипак радикална листа сјајно победила, и биће да то боле »Браник«, те у жалости недела својих кортеша рад је другима да подметне.

Један бирач.

* * *

Пакрац, 6. маја. Данас обависмо избор српског народног заступника за сабор. Изабран је поп Саво Стојаковић са 127 гласова и котарски предстојник Грубић са 73 гласа против 70 гласова што их доби др. Миша Богдановић кандидат српске самосталне странке. На овом избору учествовале су по неке и од оних црквених опћина, које нигда до данас нијесу долазиле ради удаљености (до близу 100 километара), али и те изборнике довео је котарски предстојник Плато Михајловић са грунтовничаром и њиховим свештеником, који од кад је обукао хаљину на себе, није нигда мислио ни разбирао о српским стварима, нити је ваљда осим календара прочитао какве друге српске књиге а камо ли новине. Причају за њ' очевидци, да он осим са својим вишим властима ни не званичи са српском ћирилицом, па и у својој приватној коресподенцији се служи латиницом.

За предстојника Грубића живо су радили опћински чиновници његова котара и довели му преко 50 гласова, а уз то су за њега гласали готово сви званичници и свештеници пакрачки, којима сунце излази и залази у двору пакрачкоме. Видјели смо чак и иновјераца опћинских чиновника, који су живо радили за предстојника па и код оних људи, што су били изабрани и послани да бирају само наше кандидате.

Занимљиво је врло, да су баш већином самосталци гласали против самосталца а за предстојника. Примјера ради да наведем: поп Луку Поповића из Кусоња, Ђорђа Јагнића трговца из Пакраца па и поп Стеву Турала, који је истина гласао на наше кандидате, али у путио своје људе, да гласају против и тијем баш он припомогао паду нашем.

На избору су се дивно држали Даровар и околица па и пожешки котар, одакле је и наш кандидат поп Саво. Људи свјесни свога положаја, држали су се мирно, једино што су морали одбијати од себе нападаје противничке који су осећајући се слабији и знајући да се служе незаконитим средствима били врло нервозни. Особито се у томе истицао предстојник Михајловић, поп Лука Комленић прозвани поп Чудо, па капелан пакрачки Панта Бикицки, кога нам је врло радо уступила бачка дијецеза, јер њој такви не требају. Имао је доста и превише посла наш уважени и честити Коста Јовановић, да бар донекле одбија бесомучне нападаје противника, које су и за вријеме гласања у самој изборној сали частили начелници и бележници пивом и ракијом.

Свештенички кандидат није имао против-кандидата. Гласало се само на тројицу, али је и ту занимљиво од г. свештеника, којима је на челу био прота Зорчић, да су гласали само за предстојника Грубића, а за свештеничког кандидата нијесу хтјели гласати. Тако је и примјетио честити наш свештеник Коста Мештеровић, кад је гласао парох лонжички на Грубића а упита га предсједник »а за свештеничког« а он не гласа, рече поп Коста: »њему не треба свештеника«. Таквих бијаше 7 свештеника и 9 званичника (т. ј. бележника, опћинских лијечника, 1 предстојник и грунтовничар и т. д. све сами дакле политички чиновници.

Једном опћинском благајнику, што је био тако »дрзак« да гласа с нама очита послије избора горопадну буквицу котар. предстојник Михајловић, ма да није из његова котара, а шта би тек било, да је он један под његовом управом, па и опет се хвале, да они никога не силе, и говоре о слободи избора. Вуци о слободи јагњаца!

По избору састадоше се на заједничком ручку у гостиони изван Пакраца у »Мразовцу« наши изборници са изабраним послаником поп Савом Стојаковићем и др. Богдановићем. Ту је пало врло лијепих здравица и предлога, али се најлепше коснуле двије здравице односно изјаве, које су управо значајне по нас овамо. Наши кандидати наиме изјавише да стоје на радикалном програму и да не могу више остати у самосталној странци и то и из разлога, што многи самосталци ето и сад гласаше против одлуке самосталне странке на званичног кандидата, а и с тога, што, је ужи одбор српске самосталне странке и без питања или бар саопштења члановима средишњег одбора кандидирао неке људе, за које нема никакве гаранције, да ће бити, нити да су самосталци, па шта више против изричне жеље средишњег одбора, да у градишком срезу не истиче свога кандидата против др. Ђурђевића, па тако и у ердевичком срезу ипак су самовољно истакли иначе честитог Србина Лазара Бачића, а у ердевичкои срезу Чобанића и Араницког, те тијем праве читаву забуну у овој нашој и онако тешкој борби.

Изјаве ове примљене су са одушевљењем и рад тај потпуно одобрен.

Други је значајан предлог г. Косте Јовановића из Даровара да сви порадимо на том да упутимо народ да не ишчекује од својих кандидата и посланика да их они часте на избору или по избору, јер им тијем наносе

само хладна стијена изваљена врх његове главе, а около мирисно цвијеће, које је створила сама природа, без руке човјекове, а по цвијећу скупљаху мале пчелице слатки сок и зујаху, као да се моле Богу за покој душе давно преминулога покојника. На сјеверној страни неумрлога гроба пружа се друга нијема плоча, на којој се види дивно израђена кита цвијећа коју држи млада женска рука — тако се мисли, да је то гроб љубе Божидарове. Поред ових гробова вираху из зелене траве још два-три гроба, без икаква натписа, а више њих, као око свега храма виђаху се срушене развалине старих кућа, готово сличне плановима наших домова.

Већ као да бијаше превалило подне пролетњега дана и лаки чамац се отиснуо од обале тога краснога острва, и опет се нашао на површини насмијаног језера под којим се огледаваше, са ријетким прамовима облачака, небеско плаветнило. Чамац се помицао ка другом острву, које бијаше пред нама и на којему ћемо се мало позабавити.

Ево нас на обали зеленога острва Брезовице (Бешке). Опет се отварају пред нама понораме старих порушености, опет очима лијепи призори... То све красаше скоро обновљена црквица, коју је подигао један одбор из средине црногорске и задржао план свете краљице Јелене. Мој је отац имао мјесто у том одбору, а уза се имађаше и кључеве св. храма. Кључ се окрећаше кроз гроздену вратницу, а тихи одјек зујаше кроз малено светилиште. Чим сам се нашао на сриједи цркве, сто светитељских очију са сјајнога иконостаса као да ме гледаху својим благим погледима и улијеваху неку особиту побожност у дну моје душе. Нека ме милина обузимаше у том обновљеном храму, као да сам присташан остати цијелога вијека ту — у молитви, а на сриједи крвљу помијешанога језера. Како је пријатно гледати обновљење старих рукотвора! А хоће ли се наћи душе, која ће остале порушености подићи? — Ка маленом прозорчићу светога храма бијаху 30—40 новчића, што их је сиромашни рибар утиснуо, уштедивши толико од свога труда, пловећи по плавом језеру — за спас своје душе. . Мало даље од храма стоји звоно, постављено на двије дрвене даске, (због неугодности обновљеног звоника) ка којему ја сада хитим и љуљам га, а громки звон одјекује уз кланце и врлети питоме Крајине — обнављају се они свети тонови, који су туда зујали од оних срећних времена.

Ту је близу и порушени манастир, са осталим развалинама около, у свему подобан оном на острву Старчеву и кроз чију сада тавну унутрашњост преливаху се звуци са мојих уста побожне пјесме: »Из глубини Тебје возвах...«

Тамо се даље пружа зелени вијенац светих острва, на којијема бисмо нашли мноштво развалина из прастарих времена, а које ми не могасмо обићи, јер руменило краснога запада наговјешћаваће доходак црне богиње и наш се чамац отисну с обале тога светог мјеста и хиташе тамо — под окриљем поносна Голика — гдје ће преспавати глухо доба.

Цетиње, 1. маја 1902.

В. М. Лекић
гимназиста.

осјетљивих више пута трошкова, а они као изабрани посланици и онако имају увијек више трошкова но што им се може њиховом дневницом накнадити, јер морају оставити куће своје, занат, канцеларију или економију своју, где су пријеко потребни, па ићи и бринути се о народним пословима, а и тијем да се покажемо, да смо свјесни Срби и да тако научимо и народ, да не гледа на паприкаш. И овај предлог бијаше одушевљено примљен. Нека се забиљежи и ово. Наши изборници дођоше и одоше са 7 српских народних застава, дочим противнички неимадоше ван само једну.

* * *

Из **Модоша** нам јављају: Овде је у понедељак одржан избор посланика за наш народно црквени сабор. Световни кандидати су били: Мата Косовац са радикалним програмом, барон Рајачић с клерикалним програмом, др. Гаћански са либералним програмом. За тим Тоша Рајић ратар из Итебеја, који се истицао, као радикал. Тачно у 10 часова је отворена изборна скупштина и бирачи су позвали кандидата Мату Косовца, да као бивши посланик, положи рачун о своме раду на прошломе сабору и да развије свој програм.

Кандидат је бираним речима обележио нашу автономију према влади, јерархији и народу. За тим је изређао све главније повреде, које су нашој автономији нанесене и због тога наша автономија не може да се уреди. Даље је говорио: како би се могло напред поћи, кад би се са добрима тако управљало да буде добро јерархији и народу. Напослетку је изнео програм радикалне странке, којим се путем најпре може доћи до такога уређења Говор је примљен са великим допадањем и пропраћен са: »Живео!«

За њим је затражио реч др. Гаћански, али је скупштина једнодушно то одбила и никако није хтела да га чује. Чули су се гласови: »Нећемо, да га чујемо!« И тако др. Гаћански није ни говорио, него се прешло избору световнога па онда свештеничког кандидата. Гласање је свршено овим резултатом: Од 113 изборника гласала је апсолутна већина, на кандидата радикалне странке Мату Косовца и остало се поделило на три против-кандидата. Најмање је добио др. Гаћански јер је на њега пало само 2 гласа. Свештенички кандидат Нешковић је добио 83 гласа и тако је проглашен за изабратога без обзира на Бечкерек. Кад је избор проглашен насгупило је велико одушевљење међу изборницима које је трајало дубоко у ноћ. После су изборници изабрате посланике испратили на жељезницу и с њима се тамо опростили пожеливши им сретна пута.

Политички преглед.

Питање квоте. Угарска депутација за квоту као да се решила на одлучан корак којим мисли да се ово питање реши. Она је утврдила услове за то решење, а ти се на ово своде:

Угарска депутација је тога уверења, да је данашњи квотни однос (34·4 : 65·6) неправедан и да прелази снагу угарске краљевине. Но и поред тога је депутација тога мишљења, да се квота не уређује више путем крунине одлуке на годину дана, него да се утврди парламентарним путем на дуже време. Да би се то остварило, угарска депутација аустријској депутацији предлаже ово: а) Да се односи квоте утврде од 1. јула 1902. године до 31. децембра 1911. године; б) Док међу обе половине монархије постоји заједница царине то ће се приход исте у првом реду употребљавати за покриће заједничких потреба, а у колико се тако не би покриле све потребе, тражиће се други извори путем квоте; в) Кад се одузме свота царине, то ће се показана разлика поделити тако, да на угарску половину падне 34·4, а аустријску 65·6 постотака, те да обе половине буду оптерећене према својој снази; г) Онога дана, кад квотни кључ у живот ступи, путем оба сабора ће се ставити ван крепости закон од 1872 године, који се простире на војничку границу.

Сада угарска депутација чека одговор од аустријске депутације и тада ће свој рад у овоме правцу наставити.

Фузија се распада. У Србији се поново догађају изненађења, којима је тешко сагледати крај. Као што је познато, Вујић је попунио министарство и том приликом су у министарство ушли Поповић и Стефановић. Против тога је устао Љуба Живковић и напао владу, што је узела Поповића, који није показао никаква успеха као финансијски министар. Даље је напао владу, што је узела Стефановића за министра унутрашњих послова, који се показао као силеција.

На ово је министар-председник Вујић одговорио, да је министарство попуњено на основу споразума између радикала и напредњака а према политичкој ситуацији. После ове председничке изјаве Аца Станојевић скупштински подпредседник је поднео оставку и иступио из фузионашкога клуба. С њим су иступили: Мостић, Чорбић, Ћосић, Милетић и још њих петнаест скупштинара. И тако се види да се фузија почела распадати, те изгледа да ће се као нешто неприродно распасти. Свакако идемо озбиљним догађајима на сусрет.

Фирмилијаново посвећење. На руску пожурницу изашла је султанова ирада, којом се решава посвећење скопљанског митрополита Фирмилијана. Према томе једни ову ствар сматрају за свршену и очекују да ће се ово посвећење за најкраће време и обавити.

Док једни о тој ствари овако суде, дотле други мисле да ова ствар још није свршена и да се само посвећење још неће обавити. Пре свега бугарски егзарх је уложио протест против посвећења, а за тим та ствар мора ићи у синод, који ће свакако стварати нове тешкоће. Тако би се само посвећење одгодило даље и даље, што је управо и намера бугарских шовиниста.

Сама ирада је издата приликом рођендана цара Николе, јер је на његову жељу и поникла. Том приликом је султан честитао цару Николи и цар му је на честитку одговорио. И тако су са обе стране дате срдачне и пријатељске изјаве, но ни с једне стране о миру није ништа речено, што свакако упада у очи.

Председник француске републике у Русији. У почаст председника француске републике приређена је у Царском Селу велика и свечана гозба. Том свечаном приликом је цар председнику овако наздравио:

Пошто вас, г. председниче, из свега срца поздрављам са добродошлицом, слободан сам дати израза нади, да ћете вашим бављењем међу нама стећи доказа о осећајима који Француску и Русију спајају. Понесите истоветне успомене, какве смо царица и ја прошле године из Француске понели и вечито сачували. Господине председниче! Ја подижем ову чашу у част вашу, као и за величину и напредак ваше лепе пријатељске и савезничке земље.

После ове здравице је оркестар свирао марсељезу, а за тим је председник Лубе овако одговорио:

Ваше Величанство! Пошто сам се одазвао вашем позиву, било ми је веома мило, да вам поднесем жеље Француске, која гаји за Ваше Величанство осећаје, које сте пре кратког времена имали прилике упознати. Неколико часова је довољно било, па да видим како срце Русије са срцем моје земље заједнички бије. Француска ће бити сретна са ове потпуне хармоније и ганута успоменом, коју је Ваше Величанство са царицом сачувало. Врло благодаран на овако свечаном дочеку подижем ову чашу у славу Вашег Величанства, Њеног Величанства царице, Њеног Величанства царице Марије Феодоровне и целе царске породице, пијем за напредак и величину Русије, искреног пријатеља и вернога савезника Француске.

Оставка француског министарства. Познато је да су француска министарства кратка века, а познато је и то, да се министарство Валдек Русоа доста дуго задржало на површини. После политичких избора мислило се, да је положај тога министарства поново утврђен. Али у једанпут је пукла вест, да је то министарство поднело оставку, и да је ту оставку председник републике примио.

У свези с овим, тврди се, да је министарство намеравало да отступи одмах после свршених избора. Но после се од тога одустало, и утврђено је, да министарство отступи тек онда, кад се председник врати из Русије. Сам пак Валдек Русо наводи као узрок свога отступања то, што је министарство свој програм извело, те треба да уступи место другоме министарству.

Покрет анархиста у Шпанији. Шпанија још непрестано изгледа као какав вулкан, а то се најбоље види по томе што се на једној страни покрет загуши а на другој страни се покрене. И тако се и сад јавља, да се тамо опажа покрет анархиста, о коме је полиција била благовремено извештена, те се одмах дала на посао. а урађено је ово:

Ноћу је отишла полиција у кућу анаристе Лапеца и тамо одржала преметачину. том приликом нађено је неколико бомби са динамитом, те се држи, да је тима бомбама требало извршити атентат. Како је ово утврђено одмах је затворен клуб анархиста и поведена најенергичнија истрага. Сад се очекује резултат ове истраге. Према томе ће полиција и влада предузети даље мере. Једно стоји, а то је, да у Шпанији ври на све стране.

Вести из места и са стране.

Краљ Александар о наследнику престола у Србији Бечки листови а по њима и будимпештански доносе, како је краљ Александар једној високој аустријској државној личности, рекао о наследнику престола у Србији ово: Непријатељи краљице — а краљица их има и то не својом кривицом, па на жалост чак и у Бечу, непрестано говоре, како ће питање о наследнику престола у Србији пореметити наш брачни живот. Но то су само празни разговори. Истина је, да за сада нема Србија наследника престола, али се надамо да ће га имати; ја се бар надам, да ће промисао благословити мој брак са наследником престола. Па како би неприродан био положај, кад бих себи одредио наследника престола, а за тим нам се дете родило. Пре 8—10 година дакле не могу у томе изрећи своју последњу реч. Ако за то време не би имали деце, то би само посинио мало дете од 2—4 године, а никако старије, јер хоћемо ми да га васпитамо за престо. И тако видите да се наследник престола Србије још није ни родио. И сада вам је јасно, да ништа није тако прерано, као данас још говорити о наследнику престола у Србији.

Алавантићева ствар. Оптужени рибари Вернер и Самотни изрекоше, да су од оптуженога Штрка најмљени да Алавантића, кога нису познавали, на чамцу пренесу у Шабац. Кад су се од обале отисли, Алавантић је из неког завежљаја извадио униформу и почео облачити. На ово су они уплашено запитали: „Шта то значи?“. Оптужени Штрк је одговорио: „Ништа! Ћутите само, биће те богато награђени!“ — Др. Андра Јовановић, који је Алавантића лечио, утврдио је Алавантићево признање пред смрт, по коме је униформу у Земуну купио, као и то, да га је Петар Карађорђевић наговорио, да учини оно, што је учињено. Изјавио је још, да у Србији нема никаквих једномишљеника. Још су оптужени изјавили, да је Алавантић са револвером у руци ватрогасце и финанце нагонио да га прате у општинску кућу.

Атентат на генерала Вала. Генерал Вал је посетио циркус Богапова а кад је хтео да се врати, неки човек је пуцао на њега и ранио га у руку и ногу. Светина је атентатора оборила на земљу, а у томе је прискочила и полиција те је истога затворила. Сада ће се отпочети истрага, но већ се сада може рећи, да у Русији никако нема мира.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 10. маја.

Беч. У данашњој саборској седници поднеће посланик Брајтер прешну интерпелацију против Села. Кербер ће одмах на њу да одговори. Сабор решио цео буџет и закон о финансијама.

Трговина.

НОВИ САД, 10. маја 1902. године. Пшеница пољ ужвоће фор. 8·——90 н. Пшеница средња фор. 8·60—7·0 н. Пшеница лакша роба фор. 8·50—— н. Пшеница фор. 8·— н. Јечам фор. 5·80—6·— новч. Зо фор. 6·70—80 нов. — Кукуруз у зрну ф 4·70—80 н.

Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор. дебела ка дена 56 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	37—38 нов.	живе
„ средњи . .	35—36 нов.	мере
„ лаки . . .	32—34 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	28—32 нов. по клгр.	
Јагњци	5—12 по пару фор.	
Овци .	—— по пару фор.	

Стање воде под Новим Садом.

9. маја било је	3·85 мет.
10. маја било је	3·84 мет

*

БЕЧ, 20. маја 1902. г. по р. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 13823 к., дошло је 5914 к. млађе врсте, 7498 к. угојених мађ. соја. — Свега 13412 к. дотерано.

Трговина је била живља.

Продавало се:

Прима роба	100—101 пот.	изнимно 102 пот.
Средња „	96—98 „	
Сремска „	96—99 „	
Назимад „	84—94 „	

Цена је сланини 108—110 кр.

„ „ масти 116—118 кр. Све од 100 кгр.

*

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега —— комада, од којих беше —— угојених и — комад мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима —	75—81 пот.
Слабије — —	65—71 „
Мађарске прима —	60—71 „
Средње — —	48—58 „
Бикови немачки прима	58—63 „
Бикови немачи слабији	50—58 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Јавна благодарност.

У славу божију, а за успомену своје рано преминуле сестре Јелене баронице Рајачић-брињски, поклонише светој српској православној цркви нашој пресветле госпођице баронице Зора и Олга Рајачић-брињски и госпођа Марта удата Пауновић у грчком стилу дивно израђено, златом и сребром богато украшено, небо, право ремек-дело руку човечијих, у вредности од 5 000 круна; на чему им се од стране српске православне црквено-школске општине чаковачке најтоплија благодарност изриче.

Бог им дао среће и здравља, а мајци им радости, која их је тако пуне племенитих осећаја за мило нам Српство и лепо православље наше одневала. Живеле!

У Чакову, 29. априла (12. маја) 1902. г.

У име црквено-школске општине:

Радивој Петровић, перовођа. **Владан Шандровић,** председник.

Милош Милошев, парох.

ОГЛАСИ.

ПОЗИВ
НА
РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ
У СТ. ПАЛАНЦИ

(Удружење са неограниченом одговорношћу)

која ће се одржати у стану задруге 16. (29.) маја о. г. у 2 сата после подне.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор перовође и два члана за оверовљење записника.
2. Извештај управног одбора о раду у прошлој години.
3. Избор надзорног одбора на годину дана.
4. Повишење кредита код централне касе.
5. Повишење кредита појединoм задругару.
6. Избор пословође.
7. Избор изасланика на главну скупштину савеза и централне касе српских земљорадничких задруга.
8. Евентуални предлози.

У Старој Паланци, 8. (21.) маја 1902.

285 2—2 **УПРАВА.**

За набавку и путовање са
КИНЕМАТОГРАФОМ
ТРАЖИ СЕ
КОМПАНИЈОН
са 500 фор. успех сигуран.

Понуде под шифром „Кинематограф“ на администрацију овога листа. 284 2—3

СТЕЧАЈ.

На смрћу упражњено место ликовође вршачког српског црквеног певачког друштва овим се отвара стечај.

Са овим местом скопчана је годишња плата од 1200 круна. Ликовођи спадаће у дужност: да суделоваче чланове певачког друштва као и ученике српских верозаконских школа у нотном певању наставља; да и једне и друге са основним појмовима вокалне музике упозна; да са певачким друштвом, сем ванредних, 4 редовне беседе годишње приреди; да са ђацима о св. Сави као и о осталим школским свечаностима ђачку забаву приреди а концем године испит положи; да и једне и друге литургијском појању обучува, и да са друштвом сваког свеца и празника у цркви поји.

Буде ли новоизабрани ликовођа своје дужности у сваком погледу савесно отправљао и у свом раду видљива успеха показао, у изгледу је, да ће му се плата повисити. Ако је вешт учитељ на гласовиру, имаће у месту врло лепе зараде од приватних часова.

По обављеном избору управни одбор ће са ликовођом склопити уговор, у коме ће се тачно прецизирати дужности и права ликовође, као и услови примања, евентуално отказивања.

Молитељи нека своје добро инструиране молбенице са сведоџбом о оспособљењу, крштеницом и свима осталим прилозима, најдуже до 9. (22.) јуна т. г. управном одбору, ил на адресу друштвеног председника Др. Славка Милетића пошаљу.

Првенство ће имати они, који поред добре квалификације докажу, да су вични српском ил којем другом словенском језику.

Из ванредне скупштинске седнице вршачког српског црквеног певачког друштва, држане

у Вршцу, 21. априла (4. маја) 1902.

Ђорђе Брашован, тајник. 279 3—3 Др. Славко Милетић, председник.

ОСПЕ НА КОЖИ И НЕЧИСТОЋА

уклања се најбоље и најјефтиније са **Бергеровим медицинским и хигијенским сапунима**, а који од 30 година уживају светског гласа. Чистоћа коже утиче јако на здравље. Бирајте најзгоднији

БЕРГЕРОВ САПУН

(добија се у свима апотекама)

и употребите исти за прање и купатила. Особито добри су сапуни од катрана, глицерина борокса и карбола. Прави су са овом заштитном марком.

265 1 **G. Heil et Comp.**

СВИ ЛЕКАРИ
СМАТРАЈУ ПРИРОДНУ
ФРАЊЕ ЈОСИФА
ГОРКА ВОДА

за једно пријатно средство за чишћење, које и у мањим количинама узето, са свим сигурно и снажно дејствује. Иста вода је на 10 светских изложби са златном медаљом одликована. Може се свуда добити. 218 9-25

РОЈИЧКИ
„Tempelquelle“
са вином

ванредно освежава и користи здрављу.

221 10—20

Главни депозитер за Угарску:
Jos. Hoffman
Budapest, Báthory-utcza 8.

ЗА
АМЕРИКУ

подвозне карте посредством француске линије. Добро и брзо одпремање. Изврсно препирање укључиво вина и ликера. Ближа извешћа даје бесплатно и у плаћеном писму

Josef Fischer,
137 8—12 Wien, IV. Alleegasse 69.

ЈЕДИНИ ПРАВИ ЕНГЛЕСКИ
БАЛЗАМ A. THIERRY-A АПАТЕКАРА
ПРЕГЛЕДАНО И ПРЕПОРУЧЕНО ОД ЗДРАВСТВЕНИХ ВЛАСТИ

Паковање флаша под заштитом тргов. закона.

Овај **балзам** може се употребити споља и изнутра. Он: 1.) **Недостижив лек против свих плућних и грудних болести, ублажује катар и умањује луче е слузи, отклања кашаљ, која уде с б ловима** и лечи најзастарелије болести. 2.) Од ванредноога је утецаја против запаљења грла, промуклости, против осталих болести у грлу. 3.) Коренито уклања грознице 4.) Ванредно лечи болести у стомаку и цревима и кидање у телу. 5.) Нежно поправља столицу и чисти крв, чисти бубреге, ослобађа од меланхолије и хипохондрије, поправља апетит и варење. 6.) При спољној употреби је од ванредног утецаја на ране, на нове и старе ожиљке, израстке на телу, на **опечене у смрзнуте удове**, на огреботине, аушлоге итд. отклања главобољу, зујање, севање, реуму, зујање у ушима итд. Пазите увек на овде прикључену заштитну марку са зеленом дувном. Од фалвификата се може најлакше сачувати на тај начин, ако се од мене директно наручи. У патент-картонима разашиљем за Аустро-Угарску на сваку стотину франкирано 12 малих или 5 двоструких флаша за 4 круне. За Босну и Херцеговину 4 круне 60 потура. Мање се не разашиље. Разашиље се само уз претходну пошиљку новца или уз пошиљку капаре.

Зашто патите? када ћете против сваке и сваковрсне ране наћи сигурна лека, те скоро увек избећи тешко и опасно оперирање и ампутирање употребом

CENTIFOLIA-МАШЋУ

једино право од апатекара **A. Thierry-a.**

Ванредно је лековито при лечењу рана, а недостиживо при ублаживању болова. — Права Centifolium-маст може се употребити: код рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиља, против немања млека, против ротлауфа, бруха, отворених костију, против ишчашивања главкова и код рана од убода и удара, при уклањању страних материја као песка, стакла, трња, кугала из тела, код свакојаких отока, израштаја и чирова, код карбункула и рака, најпосле против гљиста, против подбијености ногу од хода, против рана од опека и мраза против рана од дугог лежања, код деце и болесника, отока у грлу, усирене крви, зујање у ушима итд. — Разашиљање искључиво уз претходну пошиљку новца. Две теглице заједно с паковањем и поштарином **3 К и 60 пот. На расположењу стоје многе оригинал ле сведоџбе.** Молим свакога да се чува фалвификата, јер немају никаквог утецаја те нека пази, да ли је на теглици горња заштитна марка, и да ли је ужежена моја адреса: **Schutzengel-Apotheke des Thierry (Adolf) LIMITED in Pregrada**

Ова два лека, која су у лековитости ненадмашива нису изложена кварењу, на против што су старија тим су лековитија и од већег утецаја, не шкоди им ни мраз ни жега, могу се дакле употребити у свако доба године. Помажу и лече скоро у сваком случају са успехом, бар док не стигне лечник, али наравно не смеју се употребљавати фалвификати ни други слични помоћни лекови, који немају никакве вредности ни утецаја и за које се узалуд избацује новац, него треба употребљавати ове јавне опробане, јефтине и поуздане, а поред тога сасвим невине лекове светскога гласа, који треба да стоји у свакој породици у приправности за сваку могућност. Где се не могу добити праве са свим горе назначеним знацима о ваљаности, онда треба директно наручити и адресирати:

An Apotheker Thierry (Adolf) LIMITED Schutzengel-Apotheke
in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Главно стовариште у Будимпешти кад апотекара **J. v. Török**, у Загребу код апотекара **S. Mittelbach**, и у Бечу код апотекара **C. Brady.**

204 8—50

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.